

Schaalvergroting en sociale leven stimuleren uitbesteden melken

Flexmelker rukt op

Melken is de corebusiness van een melkveebedrijf. Toch kiezen steeds meer boeren ervoor (een deel van) het melken uit te besteden. Zij doen dat om uiteenlopende redenen, maar schaalvergroting en het sociale aspect spelen nadrukkelijk een rol.

‘Voor een bedrijf met 125 melkkoeien in de gemeente Raalte zoeken wij een medewerker voor het verzorgen van de melkbeurten voor twee of drie avonden per week.’ ‘Voor een melkveebedrijf met plusminus honderd melkkoeien zoeken we een gemotiveerde medewerker om één avond door de week en om het weekend op de avonden de melkbeurten te verzorgen. Regio Wijhe.’

Het is zomaar een greep uit het actuele vacatureaanbod van de agrarische bedrijfsverzorgingsdienst AB Oost. Harde cijfers heeft de

dienst niet, maar het idee leeft wel dat het structureel uitbesteden van een of meerdere melkbeurten in de week toeneemt, aldus regiomanager agrarisch Bert de Lange. AB Oost heeft nu al zeker zes- tot zevenhonderd medewerkers die structureel bij boeren melken – dus niet alleen om ziekte of vakantie op te vangen – en er melden zich met regelmaat nieuwe boeren die een vaste melker zoeken. De redenen die hieraan ten grondslag liggen, zijn divers, volgens De Lange. ‘Vaak heeft het te maken met schaalvergroting, sociale wen-

sen, of een combinatie daarvan. Bedrijven die groeien, komen voor de keuze te staan: ga ik het melken automatiseren of kies ik voor een melkstal met een grotere capaciteit en ga ik een deel van het melken uitbesteden?’

Bij de huidige generatie boeren is er ook meer aandacht voor de balans tussen werk en privé dan vroeger, ervaart hij. ‘Dat heeft ook te maken met de samenstelling van het gezin. Veel boeren hebben een partner die buitenshuis werkt, kinderen die een baan hebben. Het is niet meer vanzelfsprekend dat

Copyright foto

‘Als je je medewerkers met respect behandelt, krijg je ook respect terug’

Schep Holsteins in Bergambacht werkt sinds ruim een jaar met een Poolse melker van Sterwerk. Het bedrijf heeft daarnaast een bedrijfsleider (Wout Schep) en twee vaste medewerkers. ‘We hadden eerst alleen een ochtendmelker via AB Oost, maar wij hebben de meeste arbeidsbehoefte in de weekenden en dan willen de Nederlandse jongens gaan stappen. Dan moesten we steeds weer losse mensen inhuren’, licht eigenaar Johan Schep toe. Om dat structureel op te lossen, is Schep Holsteins in zee gegaan met Sterwerk, waarmee het bedrijf op de locatie in Friesland ook al ervaring had. De jonge Pool Mirek Kolasa woont intern op het bedrijf en wordt dagelijks ‘s ochtends en ‘s avonds ingezet als assistent-melker en voor het stalwerk. Schep: ‘Zo maakt hij wel vijftig uur in de week. Dat hij midden op de

dag een paar loze uren heeft, is voor hem geen probleem en voor ons betekent het dat wij hem heel efficiënt kunnen inzetten.’

De samenwerking bevalt wederzijds prima, aldus Johan Schep. ‘Hij heeft ook wel op andere bedrijven gewerkt en daar goede en minder goeie ervaringen opgedaan. Een Pool is geen robot, je moet zo’n jongen niet inzetten als een machine. Als je je medewerkers met respect behandelt, krijg je ook respect terug.’

Lange tijd was het inhuren van buitenlandse medewerkers tegen het principe van Johan Schep. Immers, dat geld vloeit niet terug in de Nederlandse economie. ‘Maar Nederlanders zijn voor dit werk gewoon niet te vinden. Zelfs al zit iedereen te knerpen over de economische crisis, nog steeds is niemand bereid dit werk te doen.’

Copyright foto

iedereen thuis meewerkt.”

Tegelijkertijd wordt het steeds vanzelfsprekender dat boeren met jonge kinderen ook een deel van die zorgtaak op zich nemen.

„Als je dan van de veertien melkbeurten in de week er vier kwijt bent, geeft dat net wat meer ruimte.”

Uitzendbureau voor melkers

Een bedrijf dat volledig is gespecialiseerd in het leveren van (Poolse) melkers, is uitzend-

bureau Sterwerk uit Deurne. Wat in 2001 begon met het regelen van melkers voor het grote melkveebedrijf van Van Bakel in Vredepeel, is uitgegroeid tot een organisatie met vele medewerkers die melken op koeien- en geitenbedrijven in heel Nederland. Het aantal uren in de melkveehouderij groeit gestaag, aldus directeur Julius Cruysberg. „Vergeleken met vijf jaar geleden is ons aantal melkuren met 400 procent gestegen.”

Ook Cruysberg noemt de balans werk/privé als een van de redenen waarom (jonge)

boeren kiezen voor een melker. Daarnaast is er een categorie boeren die naast de melkveehouderij een tweede tak heeft in bijvoorbeeld de akkerbouw en daar tijd voor wil vrijmaken, of die in de melkuren meer geld kan verdienen met het zelf afzetten van zuivel, eigen voerinkoop of andere handel.

Er is een categorie boeren die het om medische redenen doet, zoals rugklachten. Een vierde groep vormen diegenen die drie keer daags gaan melken omdat dit gezonder is voor de koe en de productie verhoogt. „Sociaal is ►

Arjen te Biesenbeek (links) melkt namens AB Oost op de doordeweekse dagen 's ochtends bij Rob Blanckenborg (rechts) in Diepenheim.

‘Het belangrijkste is dat je op de melker kunt vertrouwen’

Hein van Asseldonk en Ingrid van Zwambagt werken sinds oktober vorig jaar met de veertigjarige Pool Gregor Kiezak, die de driehonderd koeien melkt in de 24-stands carrousel. Ingrid: „We zijn in korte tijd gegroeid naar driehonderd koeien. Voorheen werkten we met een Nederlandse melker, die molk alleen 's ochtends en kon niet ook de avondbeurten voor zijn rekening nemen. Toen zijn we verder gaan zoeken. Via Sterwerk hebben we een aantal keer iemand gratis drie dagen op proef gehad. Bij Gregor hadden we een goede wederzijdse klik. Hij melkt en maakt de boxen schoon en ondertussen is Hein bezig met voeren en kalveren verzorgen. Het bevalt ons heel goed.”

Het belangrijkste bij zo'n melker is volgens Ingrid dat iemand direct signaleert of er iets is met een koe – denk aan uierontsteking - en alles netjes opschrijft en eventueel de koeien separeert. „Of een melker tien minuten langer of korter melkt, maakt niet uit, als je maar op hem kunt vertrouwen.”

Het melkveebedrijf in Empel (Noord-Brabant) heeft twee locaties: de boerderij met de melkkoeien en een aangekochte locatie met woonhuis waar het jongvee staat. Gregor woont in het andere woonhuis en kijkt meteen om naar het jongvee. „Voor ons is het ideaal zo”, zegt Ingrid tevreden. „We zijn veel flexibeler en ook het sociale leven is er een stuk op vooruit gegaan.”

Copyright foto

	Flexmelker		Melkrobot
Melkuren per dag: U	5	Investeringsbedrag: I	230.000
Aantal dagen per week: D	7	Afschrijving: A	23.000
Aantal weken per jaar: W	52	Rente: R	11.500
Aantal gewerkte uren per jaar: J = U x D x W	1.820	Onderhoud + verzekering: OV	15.000
Prijs per uur: 19,00	19	Energie: E	2.000
Totale jaarkosten: T = J x 19,00	34.580	Totale jaarkosten: T = A + R + OV + E	51.500
Prijs per liter melk	0,0346	Prijs per liter melk	0,0515

Uitzendbureau Sterwerk heeft een kostenvergelijking gemaakt tussen een flexmelker en twee Lely-melkrobots. Ze gaat daarbij uit van een bedrijf met 120 koeien en een quotum van een miljoen kilo melk.

het niet te doen, drie keer daags melken, maar als je één melkbeurt uitbesteedt, kan het zeker uit", aldus Cruysberg. „De koeien blijven gezonder en de melkproductie gaat omhoog. Daar kun je gemakkelijk de melker van betalen." Deze categorie is niet groot. Een vijfde, wel belangrijke categorie, is die van de schaalvergroeters. De boeren voor wie de dag te kort is en de tijd in de put te lang, schetst Cruysberg. „Die schakelen over op een flexmelker."

Geleidelijk groeien

Sterwerk komt vaak bij boeren die bouwplannen hebben en nu moeten kiezen tussen melkrobots of een grotere melkstal. Volgens de uitzenddirecteur is dit het punt waar de ondernemers zich onderscheiden van de boeren. „De boer kiest voor een melkrobot, de ondernemer voor een flexmelker. Een robot is mooi voor familiebedrijven met 120 koeien. Maar met grotere aantallen koeien, vanaf vier robots, kun je niet meer efficiënt werken", betoogt hij. „Je kunt dan geen grootschalig koemanagement meer toepassen, op dag x klauwbekappen, op dag y een voetenbad, et cetera. Kies dan voor een grote melkstal en besteed het melken uit. Een flexmelker is bovendien minimaal 2 cent per liter goedkoper dan een robot." Overigens is de allergeedkoopste manier om te groeien volgens Cruysberg: blijven melken

in de oude 2 x 7 of 2 x 8 melkstal, en dan maar een uurtje langer door (laten) melken. „Dán ben je efficiënt bezig. Daar is de grootste winst te behalen. Zeker omdat boeren die een nieuwe stal zetten, 'm vaak niet meteen helemaal vol hebben. Als je dan ook een nieuwe grote melkstal laat zetten, is dat in het begin heel duur. Met een flexmelker kun je ook geleidelijker groeien, je hoeft niet meteen zestig koeien erbij te hebben om de robot vol te krijgen." Uitzendbureau Sterwerk houdt dit betoog ook regelmatig op boerenbijeenkomsten en bij potentiële nieuwe klanten. Maar het is niet altijd gemakkelijk om boeren te overtuigen van de voordelen van een flexmelker. „Het uit handen geven van het melken is een grote stap voor veel mensen. Het is voor ons een hele opgave om boeren ervan te overtuigen dat het lang niet zo spannend is als ze wellicht denken. Er heerst een zekere vorm van scepsis. Maar ook op onze melkers kun je volledig vertrouwen. Je kunt kiezen of je een hele ervaren kracht wil, of dat je juist iemand krijgt die je het zelf kunt leren zodat hij precies zo melkt als jij het graag wilt."

Alleen Polen

Sterwerk werkt voornamelijk met Poolse medewerkers. Nederlanders die uitsluitend willen melken, dag in dag uit, zijn net als aspergestekers en aardbeienplukkers vrijwel niet te vinden, geeft de directeur aan.

Sterwerk werft de melkers, doorgaans jonge mannen, op het Poolse platteland. Polen willen graag en hard werken en melden zich zelden ziek, aldus Cruysberg. „Ze zijn ook niet heel goedkoop. Dat misverstand heerst wel, maar wij zijn een gecertificeerd uitzendbureau en de medewerkers krijgen gewoon volgens de uitzend cao betaald." Zodra de Polen in Nederland zijn, volgen ze een opleidingsprogramma op een praktijkbedrijf in de buurt van Deurne. Hier leren ze de tweehonderd koeien melken in een 2 x 7 melkstal. Sterwerk heeft ook eigen lesmateriaal samengesteld op basis van de lesstof van het melkdiploma, waarop ze worden getoetst. Communicatie met de Polen gaat voornamelijk in het Engels, sommigen kunnen ook Duits. De kosten voor een melker zijn afhankelijk van de gewenste opleiding en ervaring en van de overige diensten die Sterwerk erbij verzorgt, denk aan het regelen van ziektekostenverzekeringen en huisvesting. De bandbreedte varieert van 16,50 euro tot 21 euro per uur. Omdat Sterwerk steeds vaker werd benaderd door Duitse boeren, is het uitzendbureau sinds afgelopen zomer ook actief in Duitsland. In Kempen, net over de grens, is een nevenvestiging geopend. Cruysberg: „De vraag naar melkers neemt gewoon gestaag toe, zowel in Duitsland als in Nederland. Ik denk dat we in 2015 de melkers helemaal niet meer aangesleept krijgen, als de stallen die nu worden gebouwd allemaal vol staan." ■

Copyright foto

'De uren die de melker kost, verdien ik elders wel terug'

Rob Blanckenborg heeft in Diepenheim (Ov.) een bedrijf met 115 melkkoeien en melkt in een 2 x 12 60 graden melkstal. Hij werkt sinds mei dit jaar met een vaste melker van AB Oost, Arjen te Biesenbeek, die op de doordeweekse dagen de ochtendbeurten voor zijn rekening neemt. Dit bevalt Blanckenborg goed. „De meeste werkdruk ligt op mijn bedrijf in de ochtend, omdat we dan ook voeren. Als je alles alleen moet doen, heb je aardig wat werk. Met een melker erbij ben je sneller klaar en houd je meer tijd over voor andere werkzaamheden." De melker is voor hem veel goedkoper dan een melkrobot.

Arjen houdt tevens de diergezondheid van de koeien goed in de gaten, iets wat een melkrobot minder goed kan, aldus Blanckenborg. „Die anderhalf uur per dag die hij kost, verdien ik op een andere manier wel terug." Daarbij is hij van plan elk jaar wat te groeien, en dat gaat met een melker financieel gezien makkelijker dan met een melkrobot. „Bovendien heb ik nu altijd iemand 'achter de hand' die het bedrijf en de koeien kent, dat voordeel heb je met een robot niet." Een melkrobot kan alleen melken; een melker zou je ook voor meer werkzaamheden kunnen inzetten, redeneert hij.